

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ
Է. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«04» 07 2019թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 000050

Ձեռնարկողը՝

«Բազալտ» ԱԿ
Կոտայքի մարզ, գ. Կամարիս

Գործունեությունը՝

**Արամուսի բազալտների հանքավայրի Բազալտ
տեղամասի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության գնահատման հաշվետվություն**
Կոտայքի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պաշտոնակատար՝

Ա. Դննյան

թիվ ԲՓ 000050

« 04 » 07 2019թ.

Արամուսի բազալտների հանքավայրի Բազալտ տեղամասի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն

Պատվիրատու՝	«Բազալտ» ԱԿ
Ներկայացված նյութեր՝	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն և կից փաստաթղթեր
Գործունեության կատեգորիա՝	«Ա»
Տեղադրման վայրը՝	Կոտայքի մարզի Կամարիս համայնք

Արամուսի բազալտների հանքավայրի Բազալտ տեղամասը վարչական առումով գտնվում է Կոտայքի մարզում և տեղակայված է Կամարիս գյուղի հարևանությամբ, գյուղից նվազագույնը 350մ հեռավորության վրա:

Արամուսի բազալտների հանքավայրի Բազալտ տեղամասը (նախկին Արամուս-2) հետախուզվել է 1969թ., իսկ 2006թ. օգոստոսի 1-ի դրությամբ կատարվել է տեղամասի վերագնահատում՝ հիմնականում 1969թ. անցած հետախուզա-փորվածքների տվյալների հիման վրա, որի արդյունքում տեղամասի պաշարները վերահաստատվել են ՀՀ ԷԲՊ նախարարության ՕՀՊԳ-ի 2006թ հունիսի 10-ին N5 որոշմամբ՝ B կարգով 95,2հազ.խմ քանակով, բլոկային արտադրատեսակներ 29,6%, երեսապատման քար՝ 22,2%, շինաքար 7,4%: Հանքավայրը շահագործվում է 1996թ-ից:

Տեղամասում կատարված շահագործական և լրահետախուզական (լեռնահատկացման սահմաններում) աշխատանքների արդյունքում ճշտվել են մակրացման ապարների (փուխր-բեկորային և փուշտա) և օգտակար հաստվածքի հզորությունները:

Տեղամասի պաշարները վերահաշվարկվել են նախկինում եզրագծված 1-B և 2-B բլոկների սահմաններում: Միննույն ժամանակ, լրահետախուզական փորվածքների տվյալներով եզրագծվել է (լեռնահատկացման սահմաններից դուրս) 3-B բլոկը:

Թույլատրելի է համարվել օգտակար հանածոյի օգտագործումը բլոկների /ԳՈՍՍ 9479-2011/ և շինարարական քարի /ԿՍՍ 100-95/ արդյունահանման, ինչպես նաև շինարարական խճի /ԿՍՍ ԳՈՍՍ 8267-95/ արտադրության համար:

Ներկայացված ՇՄԱԳ հաշվետվությամբ նախատեսում է հանքավայրի շահագործում՝ վերահաստատված պաշարների արդյունքներով:

Պաշարների վերահաստատումից հետո հանքավայրից մարվել է շուրջ 2130տոր.մ պաշար 2-Յ բլոկից:

Հանքավայրում մնացորդային մարվող պաշարները կազմում են 1-Յ բլոկ – 49.2հազ.տոր.մ, 2-Յ բլոկ – 43.87հազ.տոր.մ:

Հայցվող տարածքի կորդինատներն են՝ ARM WGS համակարգով՝

1-ին տեղամաս /Բլոկ 1- Բ/		2-րդ տեղամաս /Բլոկ 2- Բ/	
8473069	4455661	8473296	4455651
8473081	4455762	8473388	4455686
8473182	4455741	8473529	4455686
8473172	4455651	8473599	4455604
		8473509.	4455568
		8473375	4455574

Հանքավայրի ծառայման ժամկետը կազմում է 24.47 տարի:

Օգտակար հանածոյի կազմաբանությունը և հանքավայրի լեռնատեխնիկական պայմանները թույլ են տալիս դրա մշակումը շարունակել բաց լեռնային աշխատանքներով:

Բազալտների արդյունահանումը նախատեսվում է իրականացնել հորատասեսային եղանակով, 5.0մ բարձրությամբ աստիճաններով /որը կարող է բաժանվել 2.5մ բարձրության ենթաստիճանների/՝ սեպանցքներում տեղադրվող հիդրավլիկ սեպերի օգնությամբ՝ առանց պայթեցման աշխատանքների: Վերջնական եզրագծում աստիճանները մարվող երկու աստիճանների միջև թողնվում է 2,0մ լայնությամբ բերմա: Նշված պայմաններով կառուցված բացահանքը կունենա հետևյալ պարամետրերը՝

1-Յ բլոկ

- առավելագույն երկարությունը – 105մ;
- առավելագույն լայնությունը – 95մ;
- մշակման առավելագույն խորությունը – 17մ;
- օտարման մակերեսը – 0.98հա:

2-Յ բլոկ

- առավելագույն երկարությունը – 300մ;
- առավելագույն լայնությունը – 120մ;
- մշակման առավելագույն խորությունը – 30մ;
- օտարման մակերեսը – 2.55հա:

Բազալտների արդյունահանման ժամանակ նախագծային կորուստներն են՝ ըստ լեռնատեխնիկական պայմանների, որոնք կազմում են 7445.6խմ կամ 8.0% և շահագործողական կորուստներ՝ 0,5%:

Ըստ տեխնիկական առաջադրանքի հանքավայրի շահագործման տարեկան արտադրողականությունն ընդունված է 3500խմ/տարի արդյունահանվող պաշար:

Հանքավայրը փաստացի շահագործվում է և բացահանքի բացման աշխատանքներ, որպես այդպիսին չեն նախատեսվում: Շահագործմանը զուգընթաց իրականացվելու է 2-Յ բլոկի 1600մ նիշ ունեցող հորիզոնի բացում:

Բացահանքերի եզրագծում մակաբացման ապարները /2.85-5.0մ հզորությամբ/ ներկայացված են 2.0-3.5մ հզորությամբ փխրուն-բեկորային բերվածքային ապարներով և 0.85-1.5մ հողմնահարված բազալտներով՝ համապատասխանաբար 109730խմ և 44770խմ:

Մակաբացման ապարների հեռացումը կատարվելու է բուլդոզեր-էքսկավատոր-ավտոինքնաթափ լեռնատրասպորտային համալիրի օգնությամբ:

Ելնելով հանքավայրի լեռնատեխնիկական պայմաններից, հանքաշերտի մշակման ժամանակ ընդունվում է ընդլայնական, միակողմանի, խորացող մշակման համակարգ,

մակաբացման ապարները՝ հիմնականում ներքին և մասամբ արտաքին ժամանակավոր լցակույտ տեղափոխմամբ:

Բլոկների արդյունահանման ժամանակ առաջացած խճի հումքը 2464խմ տարեկան կամ 9.48խմ/հերթ ծավալով, աշխատանքային հորիզոնում D3-170.01 մակնիշի բուլդոզերով տեղափոխվելու և կուտակվելու են հանքախորշից 10-15մ հեռավորության վրա, այնուհետև կուտակված թափոնները Воронеж-5124 մակնիշի միաշերտի էքսկավատորով բարձրվելու են KrA3-256B մակնիշի ավտոինքնաթափի մեջ և տեղափոխվելու են գոյություն ունեցող ՋS կայանք, որը գտնվում է հանքավայրից նվազագույնը 5կմ հեռավորության վրա, բազալտե խճի արտադրության համար:

Բացահանքերի լցակույտ առաջացնող ապարները ընդամենը՝ 154500խմ ծավալով ներկայացված են բերվածքային ապարներով՝ 109730խմ և փուշտայի շերտով՝ 44770խմ ծավալով: 2-B բլոկի բացահանքի մինչև 1580մ նիշ ունեցող հորիզոնի շահագործումը՝ մակաբացման ապարները 83080խմ ծավալով տեղավորվելու են նշված բացահանքի հարավ-արևմտյան մասում գտնվող մշակված տարածությունում /այն դուրս է հաստատված պաշարների եզրագծից/ 66630խմ ծավալով և 1-B բլոկի բացահանքի հարավային մասում ձևավորվող ժամանակավոր արտաքին լցակույտում՝ 16450խմ:

2-B բլոկի բացահանքի 1580մ նիշ ունեցող հորիզոնից ներքև, ինչպես նաև ամբողջ 1-B բլոկի բացահանքի շահագործումից առաջացող մակաբացման ապարները կուտակվելու են ներքին ներբացահանքային լցակույտերում:

2-B բլոկի բացահանքի 1580մ նիշ ունեցող հորիզոնի շահագործմանն զուգընթաց ժամանակավոր արտաքին լցակույտի ապարները տեղափոխվելու են ներբացահանքային տարածք և հարթեցվելու են:

Արտաքին լցակույտի առավելագույն բարձրությունը կկազմի 11մ, օտարման մակերեսը 0.8հա, վերնի հարթակի մակերեսը 0.5հա:

Ռեկուլտիվացվող ընդհանուր տարածքը կազմելու է 4.2հա: Շահագործման աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է ներքին լցակույտի մակերևույթի վերջնական հարթեցում, որի իրականացման համար նախատեսված է 2751.95 հազ. ՀՀ դրամ:

Բացահանքի ջրամատակարարումը կատարվելու է բացահանքի արդյունաբերական հրապարակը խմելու ջրով ապահովելու, ինչպես նաև փոշենստեցման նպատակով աշխատանքային հրապարակների, ավտոճանապարհների և լցակույտի մակերևույթի ջրման համար:

Խմելու ջուր բերվելու է ԱՅ1.2 մակնիշի կցովի ջրի ցիստեռնով մոտակա գյուղից: Տեխնիկական ջուրը մատակարարվելու է KO-002 մակնիշի ջրցան լվացող ավտոմեքենայով Կոտայքի ոռոգման համակարգից:

Համաձայն հանքավայրի ջրաերկրաբանական պայմանների՝ ստորգետնյա ջրերը հանքավայրի տարածքում բացակայում են:

Բացահանքի տարածքը թափվող հորդ անձրևային ջրերի մի մասը ներծծվում են բացահանքի հատակի ապարների ծակոտիների և ճեղքերի միջով, իսկ մյուս մասը հեռանում է ինքնահոս կերպով:

Հանքավայրի հարակից տարածքներում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ չկան:

Բացահանքի տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսական և կենդանական տեսակներ չեն արձանագրվել, հանքավայրի տարածքում պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններ գրանցված չեն:

Ըստ նախագծային փաստաթղթերի նախատեսված են 2025-ական միջավայրի պահպանությանն ուղղված միջոցառումներ:

Տեղամասի շահագործման ընթացքում իրականացվելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն ու մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումներ.

- մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ՝ շաբաթական մեկ անգամ հաճախականությամբ,

- լեռնատրանսպորտային սարքավորումների աշխատանքային վիճակի՝ մասնավորապես չեզոքացուցիչ սարքավորումների սարքին վիճակի պարբերական մշտադիտարկումներ՝ տարին երկու անգամ հաճախականությամբ,

- օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ:

Ջրային ավազանի աղտոտում տեղի չի ունենա, քանի որ տարածքում գրունտային ջրերը բացակայում են, իսկ լեռնային աշխատանքների տեխնոլոգիայով արտահոսքեր չեն կանխատեսվում: Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Կոտայքի մարզի Կամարիս համայնքում իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հասարակայնությունը հավանություն են տվել նախագծի իրականացմանը: Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները: Փորձաքննական գործընթացում կատարվել են ՇՄԱԳ հաշվետվության լրամշակումներ և հաշվի են առնվել ներկայացված առաջարկություններն ու դիտողությունները: Առկա է «Տեխնիկական անվտանգության ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրական փորձաքննական եզրակացությունը:

Փորձաքննական պահանջներ

Հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է պարբերաբար իրականացնել շրջակա միջավայրի բաղադրիչների մոնիթորինգ և արդյունքները ՀՀ կառավարության 22.02.2018թ.-ի N191-Ն որոշմամբ սահմանված ժամկետներում և ձևաչափով՝ ներկայացնել շրջակա միջավայրի նախարարություն:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Բազալտ» ԱԿ-ի կողմից ներկայացված Արամուսի բազալտների հանքավայրի Բազալտ տեղամասի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Գլխ. մասնագետ

Ձ. Զուռնայան